

Pridaná hodnota, kde si?

Komentár, júl 2019

Autor: Anton Prešo

Hlavné zistenia:

1. Slovensko je krajinou vysokého vývozu. Výrazná miera exportnej výkonnosti a otvorenosti Slovenska je výsledkom jeho účasti v globálnych hodnotových reťazcoch.
2. Takmer polovica exportu Slovenska obsahuje tovary a služby vyrobené v zahraničí (zahraničnú pridanú hodnotu).
3. Produkcia v Slovenskej republike je značne závislá na zahraničnom dopyte.

Odporúčania:

1. Zvyšovať kompetencie slovenských podnikov doplnením výroby o služby ako výskum, vývoj, dizajn, testovanie, distribúciu, marketing a iné vnútro podnikové služby.
2. Podpora sektora služieb v exporte domácej (vytvorenej na Slovensku) pridanej hodnoty.
3. Podpora a stimulácia prostredia vhodného pre zvyšovanie produktivity a efektivity výrobných a nevýrobných procesov.

Disclaimer:

Tento text prezentuje názory autora a Centra pre hospodárske otázky, ktoré nemusia byť totožné s oficiálnymi názormi a postojmi Ministerstva hospodárstva SR.

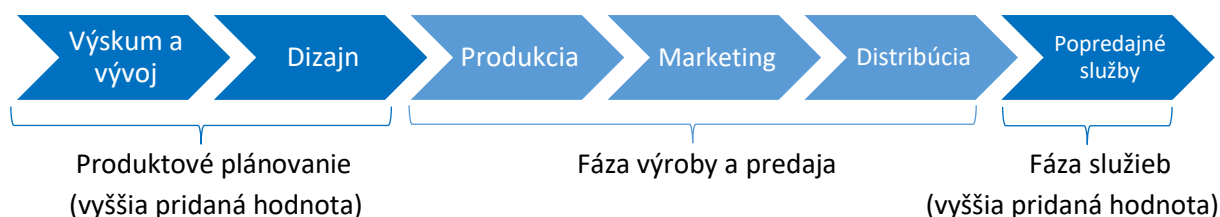
PodĎakovanie:

Za rady a pomoc pri tvorbe ďakujem Ing. Martinovi Darmovi, PhD., kolegom z Centra pre hospodárske otázky a recenzentom.

Slovensko je krajinou vysokého vývozu. Výrazná miera exportnej výkonnosti a otvorenosti Slovenska je výsledkom jeho účasti v globálnych a najmä regionálnych hodnotových reťazcoch. Hodnota exportu tovarov a služieb z krajiny dosiahla výšku v roku 2018 až 97,3 %¹ hodnoty hrubého domáceho produktu (HDP). Zároveň je aj ekonomikou výrazného importu, jeho hodnota bola na úrovni 95,1 %² hodnoty HDP Slovenska. Vysoká hodnota importu, ako aj vysoká hodnota exportu značí, že Slovensko je otvorená ekonomika, ktorá je vo veľkej miere prepojená s ostatnými krajinami. Slovensko je súčasťou svetových a najmä regionálnych hodnotových reťazcov, keďže 74,3 % domácej pridanej hodnoty je exportovaných do krajín Európskej únie (EÚ 28). Toto tvrdenie potvrdzuje aj fakt, že takmer polovica (43,9 % v roku 2015, graf 9) ekonomickej aktivity Slovenska (HDP) je závislá na zahraničných trhoch. Medzinárodný obchod a priame zahraničné investície sú hlavnými charakteristickými črtami a kľúčovými hnacími silami svetových hodnotových reťazcov (z angl. „global value chains“).

Medzinárodná výroba, investície a obchod sa čoraz viac organizujú vo svetových hodnotových reťazcoch, kde sa jednotlivé fázy výrobného procesu nachádzajú v rôznych krajinách. Pre správne určenie postavenia Slovenska v týchto reťazcoch je potrebné definovať toky pridanej hodnoty a ich závislosti medzi Slovenskom a jeho obchodnými partnermi. Zároveň v kontexte potreby zvyšovania produktivity a súčasného prechodu na inteligentný priemysel a priemysel 4.0, teda transformácie priemyselnej výroby prostredníctvom nových digitálnych technológií a robotizácie, je potrebné určiť zdroje tvorby pridanej hodnoty, ako aj jej pôvod v ekonomike.

Obrázok 1: Zjednodušené grafické znázornenie fáz výrobného procesu a životného cyklu produktu

Pridaná hodnota je úzko spätá s produktivitou. Produktivita je ukazovateľ, ktorý v ekonomickom poňatí meria výstup na jednotku vstupu a teda meria, ako efektívne sa výrobné vstupy, ako napríklad práca a kapitál, používajú v hospodárstve na výrobu danej úrovne produkcie. V prípade zvyšujúcej sa produktivity rastie efektivita výrobného procesu. Produktivita je považovaná za kľúčový zdroj hospodárskeho rastu a konkurencieschopnosti. Zvyšovanie životnej úrovne a rast ekonomiky krajiny závisí práve od jej schopnosti zvýšiť svoju produkciu na pracovníka, teda produkovať viac tovarov a služieb za rovnaký pracovný čas (napr. za hodinu).

Toky pridanej hodnoty a postavenie a zapojenie Slovenska v svetových hodnotových reťazcoch je vytvorené použitím OECD databázy a ukazovateľov „Trade in Value Added“ (TiVA)³. Ukazovatele TiVA sú navrhnuté tak, aby poskytovali nové pohľady na obchodné vzťahy medzi národmi cez toky tovarov, ako aj pridanej hodnoty medzi krajinami a tak sú vhodným nástrojom na skúmanie. Tvorba ukazovateľov TiVA je náročná najmä na vstupné dáta, preto sú v čase tvorby materiálu dostupné

¹ Eurostat, pomerový ukazovateľ „Imports of goods and services in % of GDP“

² Eurostat, pomerový ukazovateľ „Exports of goods and services in % of GDP“

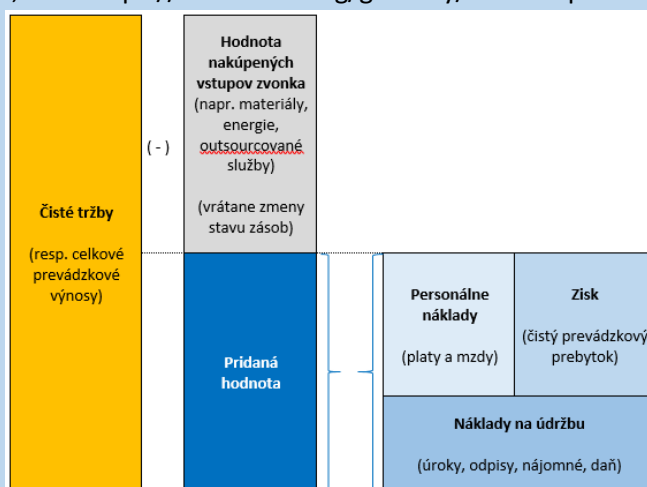
³ TiVA databáza s ukazovateľmi, dostupné na: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=TiVA_2018_C1#

skutočné údaje za rok 2015 (niektoré ukazovatele aj za rok 2016). Odvetvia v dokumente sú definované podľa ISIC Rev.4⁴ (príloha 1).

BOX 1: Pridaná hodnota

Pridaná hodnota je charakterizovaná ako rozdiel medzi hodnotou produkcie a medzispotrebou. Medzispotrebu tvoria tovary a služby použité pri tvorbe produkcie. Je to teda tá časť produkcie, ktorú pridal podnik (alebo iná jednotka) počas svojej činnosti. Pridaná hodnota v základných cenách (podľa definície SNA08) pozostáva z odmien zamestnancov, spotreby fixného kapitálu, čistého prevádzkového prebytku a zmiešaného dôchodku (t. j. ziskov a príjmov samostatne zárobkovo činných osôb a rodinných príslušníkov) a zahŕňa aj ostatné dane mínus dotácie na výrobu (napr. dane zo mzdy). (OECD, def.: <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=2839>)

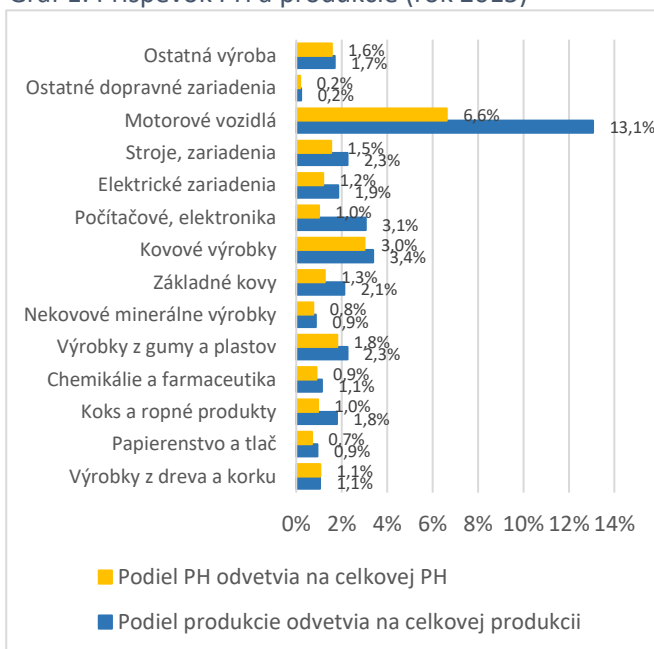
Grafické
zobrazenie PH
z pohľadu
podniku

Výroba dopravných prostriedkov najväčším podielom prispieva do celkovej produkcie Slovenska, avšak výrazne nižším podielom do celkovej pridanej hodnoty, zároveň však má pomerne vysokú PH na zamestnanca. Vývoj podielu pridanej hodnoty na produkcii v Slovenskej republike za posledných 10 sledovaných rokov (2005-2015) má (až na pár rastúcich rokov) mierne klesajúci trend. Tento podiel dosiahol v roku 2015 len 40,8%, čo je takmer o 13 p. b. menej, ako je priemer krajín OECD (53,6 %) a zároveň je tento podiel nižší, ako vo zvyšných krajinách zoskupenia V4⁵.

Automobilový priemysel je významným priemyselným odvetvím v Slovenskej republike, ktorý priamo zamestnáva

Graf 1: Príspevok PH a produkcie (rok 2015)

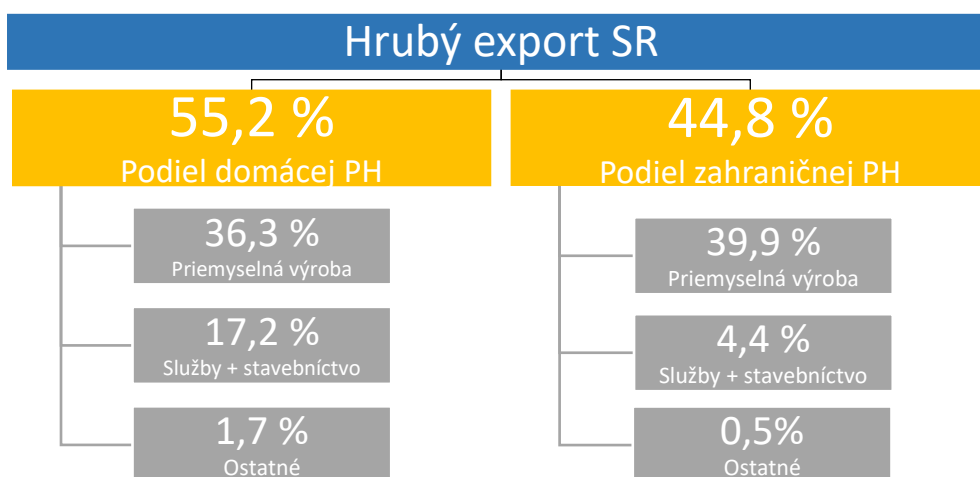
Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ VALU a PROD

⁴ Medzinárodná štandardná odvetvová klasifikácia ekonomických činností (angl. International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (ISIC)) v revízii 4: <https://unstats.un.org/unsd/classifications/Econ/isic>
⁵ Vyšehradská skupina (V4) – zoskupenie regionálnej spolupráce Česka, Maďarska, Poľska a Slovenska.

približne 129 tis. ľudí⁶ a vyrába vyše milión automobilov ročne. Vo výrobe motorových vozidiel však existuje nepomer medzi príspevkom do produkcie a pridanej hodnoty. Výroba tohto odvetvia (D 29) priemyslu tvorí až 13,1 % celkovej hodnoty hrubej produkcie Slovenska, avšak len 6,6 % celkovej pridanej hodnoty (rok 2015). **Výroba automobilov však generuje vďaka automatizácii a vysokej robotizácii⁷ približne 2-násobne⁸ viac pridanej hodnoty na zamestnanca, ako je priemer ekonomiky Slovenska.** Podobná situácia je aj v prípade výroby počítačov, elektronických a optických výrobkov. Podiel na celkovej produkcii je približne 3-násobne väčší (graf 1), ako podiel tohto odvetvia na celkovej pridanej hodnote.

V porovnaní s priemerom krajín OECD a EÚ28 potrebuje Slovensko na export približne 2-násobne viac zahraničnej pridanej hodnoty (ktorú importuje). Hrubý export Slovenska obsahuje takmer polovicu (44,8 %) dovezenej zahraničnej pridanej hodnoty, z čoho najväčšiu časť tvorí odvetvie priemyselnej výroby.

Graf 2: Podiel odvetví na hrubom exporte Slovenska podľa zdroja pridanej hodnoty (rok 2015)

Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ EXGR_TDVAIND a EXGR_TFVAIND

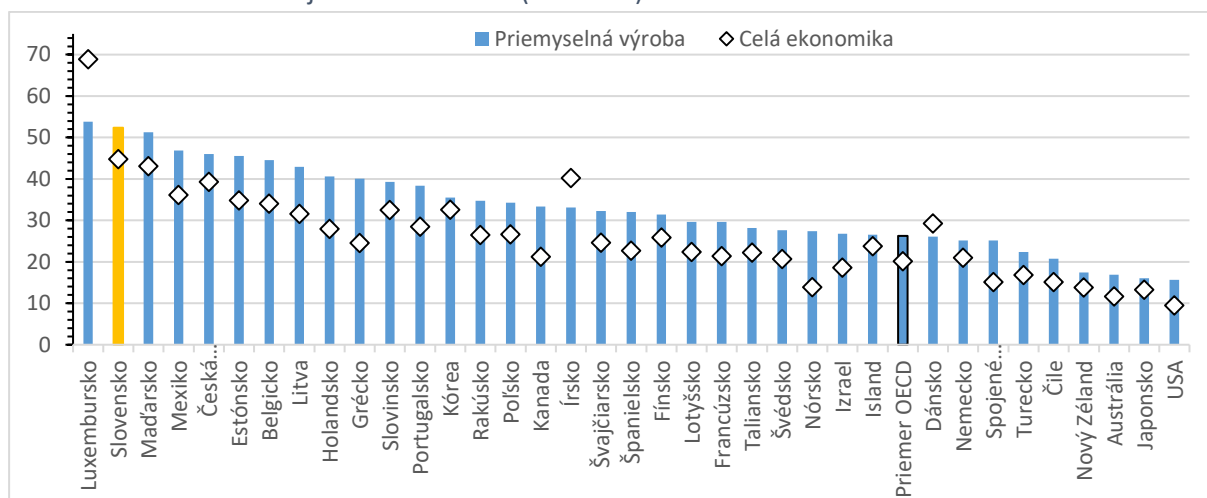
Viac ako trištvrte (76,2 %) exportovanej pridanej hodnoty na Slovensku tvorí priemyselná výroba. Slovensko má spomedzi krajín OECD druhý najvyšší podiel (52,4 %) zahraničnej pridanej hodnoty v hrubom exporte odvetvia priemyselnej výroby, ako aj v hrubom exporte celej ekonomiky (44,8 %).

⁶ SARIO: Automotive sector in Slovakia, December 2017: <https://www.sario.sk/sites/default/files/data/sario-automotive-sector-in-slovakia-2018-02-01.pdf>

⁷ Slovensko je podľa OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2017 (<https://www.oecd.org/slovakia/sti-scoreboard-2017-slovak-republic.pdf>) jedna z vedúcich krajín v Európe v oblasti intenzity robotov v priemyselnej výrobe (t. j. zásoba priemyselných robotov vydelená výrobnou pridanou hodnotou). Táto intenzita sa od roku 2005 zvýšila viac ako štvornásobne, čo je výrazne nad priemerným rastom v krajinách OECD.

⁸ Vypočítané ako pomer priemeru hodnôt PH na zamestnanca najväčších spoločností v odvetví NACE C 29 (65 675 EUR na základe údajov z Finstatu) a priemeru pridanej hodnoty na zamestnanca v SR (33 487 EUR). Priemerná pridaná hodnota na jedného zamestnanca v ekonomike SR je vypočítaná ako hrubá pridaná hodnota vydelená počtom zamestnaných osôb v ekonomike (vrátane živnostníkov) na základe údajov Eurostatu za rok 2018.

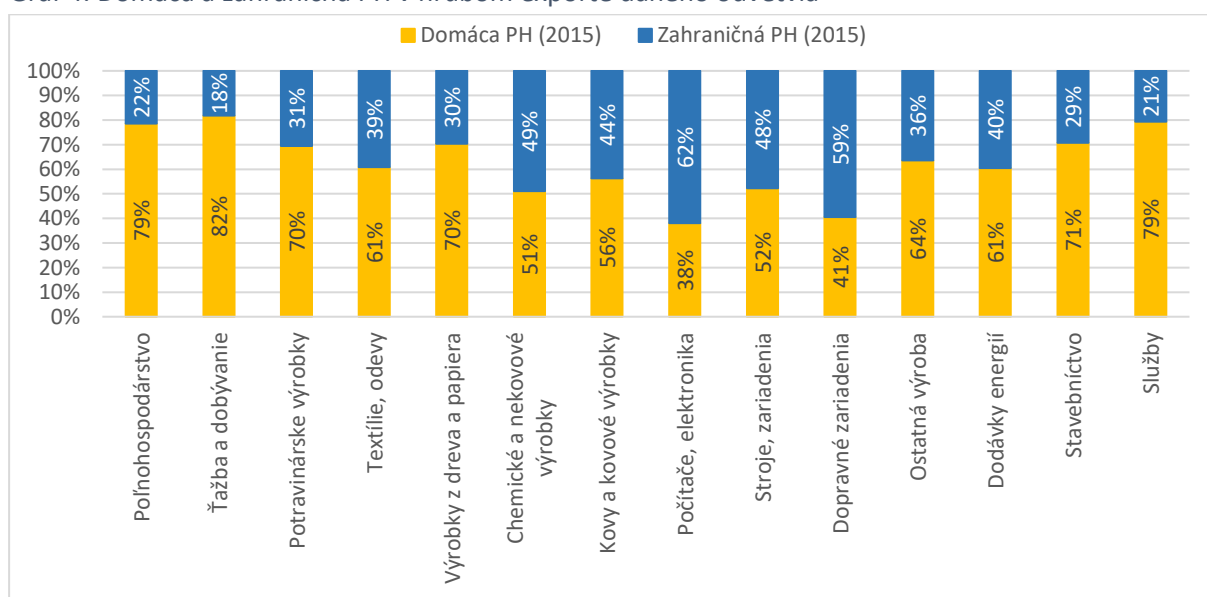
Graf 3: Podiel zahraničnej PH v ekonomike (rok 2015)

Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ EXGR_FVASH

Najvyšší podiel zahraničnej pridanej hodnoty obsiahnutej v hrubom exporte daného odvetvia majú počítače, elektronické a elektrické zariadenia (61,9 %), dopravné zariadenia (59,4 %) a chemické a nekovové minerálne výrobky (48,9 %). Nižšiu mieru zahraničnej pridanej hodnoty v hrubom exporte má poľnohospodárstvo, ťažba nerastných surovín a služby.

Graf 4: Domáca a zahraničná PH v hrubom exporte daného odvetvia

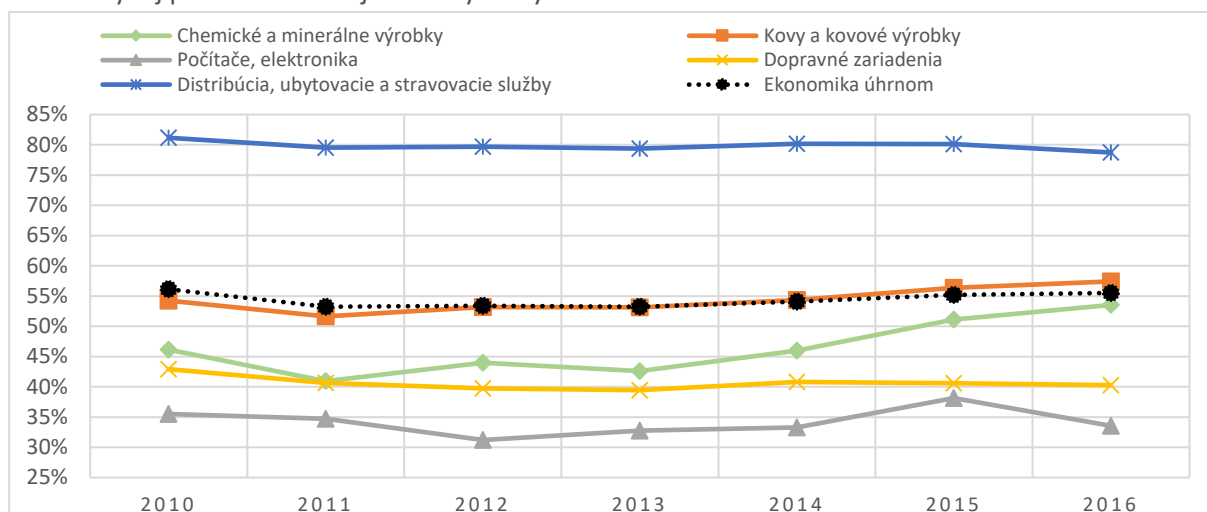

Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ EXGR_FVA a EXGR_DVA

Od roku 2010 bol vývoj podielu domácej PH v exporte v exportne nosných⁹ odvetviach ekonomiky (tvoria 76,5 % celkovej hodnoty exportu SR) diferencovaný. Medzi rokmi 2016 a 2010 sa podiel domácej pridanej hodnoty v hrubom exporte odvetvia dopravných zariadení, ako najväčšieho exportného odvetvia, znížil o 2,7 p. b. Naopak odvetvie chemických a nekovových minerálnych výrobkov zaznamenalo nárast o 7,4 p. b.

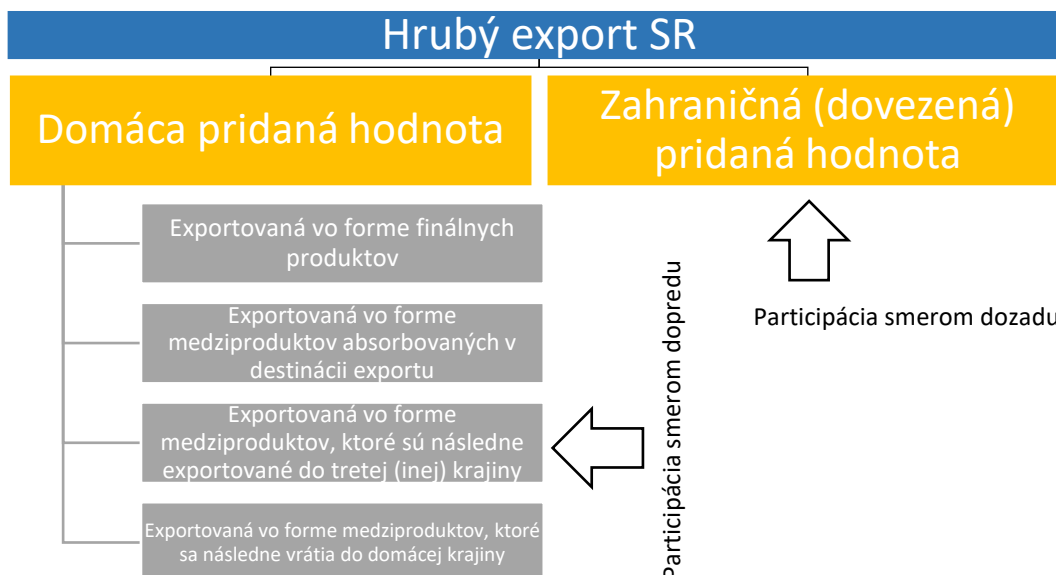
⁹ Na základe podielu hodnoty hrubého exportu odvetvia na celkovom hrubom exporte ekonomiky úhrnom.

Graf 5: Vývoj podielu domácej PH vo vybraných odvetviach

Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ EXGR_FVA a EXGR_DVA

Graf 6: Participácia vo svetových hodnotových reťazcoch

Zdroj: vlastné spracovanie

Pri analyzovaní zapojenia do svetových hodnotových reťazcov sa v literatúre používajú dva smery participácie, a to smerom dopredu (z angl. „forward linkages“) a smerom dozadu („backward linkages“). Participácia smerom dopredu indikuje, že krajina poskytuje vstupy, ktoré iné krajiny používajú vo svojich exportoch. Participácia smerom dozadu znamená, že krajina importuje medziprodukty na svoj export. Výrazne silnejšia participácia smerom dopredu, ako smerom dozadu, indikujú čisté zisky pridanej hodnoty zo zapojenia do svetových hodnotových reťazcov. Naopak, v prípade výrazne silnejšej participácie smerom dozadu má krajina negatívne čisté zisky pridanej hodnoty.

Tabuľka 1: Participácia vo svetových hodnotových reťazcoch (GVCs, rok 2015)

	Slovensko	Česko	Maďarsko	Poľsko	Rakúsko	Nemecko	Priemer krajín OECD	Priemer krajín EÚ 15
Participácia smerom dozadu ¹⁰	44,8	39,3	43,1	26,6	26,5	21,0	20,1	23,8
Participácia smerom dopredu ¹¹	18,8	19,4	16,2	21,5	21,3	21,9	18,0	17,0
Celková participácia ¹²	63,6	58,6	59,3	48,1	47,8	42,9	38,1	40,8
Pomer ¹³	2,4	2,0	2,7	1,2	1,2	1,0	1,1	1,4

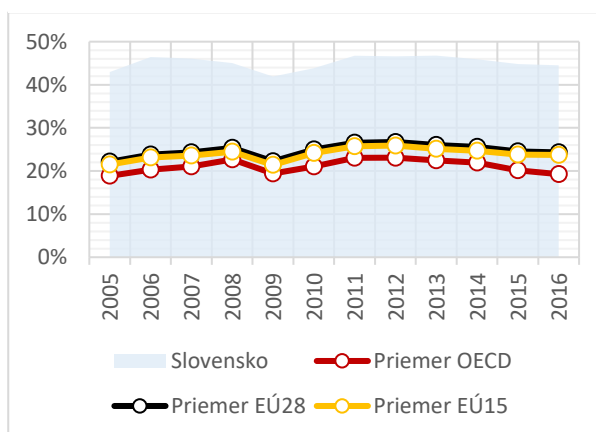
Zdroj: OECD TIVA databáza

Slovensko je výraznou mierou prepojené so svetovými hodnotovými reťazcami smerom dozadu. Tovar vyrobený na Slovensku a exportovaný do krajín obchodných partnerov Slovenska sa zameriava viac na finálne stupne priemyselnej výroby s nižšou domácou pridanou hodnotou v exporte a na ktorého výrobu sú potrebné vstupy, z veľkej miery zo zahraničia. Podiel zahraničnej pridanej hodnoty na hrubom exporte zobrazuje graf 6. Slovensko je nad priemerom krajín OECD a rovnako aj krajín EÚ 28.

Zapojenie smerom dozadu nepredstavuje výrazne negatívny jav. Slovensko je malá krajina, v ktorej silách nie vyrobiť všetky potrebné vstupy. Vďaka nášmu geografickému umiestneniu (okolitým krajinám) a značnému zameraniu sa na automobilový priemysel obsahuje export väčšie množstvo zahraničnej PH. Dôvodom je aj to, že automobilový priemysel je komplexný a pozostáva z veľkého množstva dielov (vstupov), ktoré sú vyrobené v zahraničí a dovážané (zahraničná PH). Automobilový priemysel a najmä výroba automobilov však na zamestnanú osobu generuje výrazne vyššiu PH, ako je priemer v ekonomike.

Vzhľadom na súčasný stav a potrebu ďalšieho zvyšovania produktivity a pridanej hodnoty v ekonomike je vhodné podporovať a zamerať sa na činnosti, ktoré súvisia s výrobou a dopĺňajú ju, teda služby s vyššou pridanou hodnotou (viď obrázok 1). Medzi takéto služby patrí napríklad výskum a vývoj, dizajn, testovanie, distribúcia, marketing, popredajné služby a iné vnútro podnikové služby.

Graf 7: Podiel zahraničnej pridanej hodnoty na hrubom exporte

Zdroj: OECD TIVA databáza, ukazovateľ EXGR_FVASH

¹⁰ Ukazovateľ je vypočítaný ako podiel zahraničnej pridanej hodnoty v hrubom exporte krajiny (EXGR_FVASH)

¹¹ Ukazovateľ je vypočítaný ako podiel domácej pridanej hodnoty krajiny stelesnený v zahraničnom exporte na celkovom zahraničnom hrubom exporte danej krajiny (EXGR_DVAFXSH)

¹² Ukazovateľ je vypočítaný ako súčet participácie smerom dozadu a participácie smerom dopredu

¹³ Ukazovateľ je vypočítaný ako pomer medzi participáciou smerom dozadu a participáciou smerom dopredu

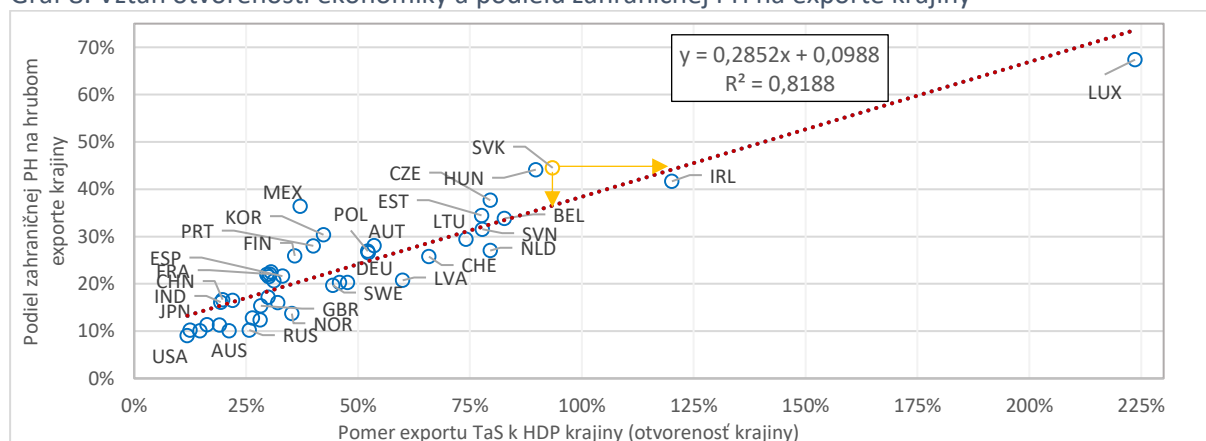
Medzi podielom zahraničnej PH na hrubom exporte krajiny a otvorenosťou krajiny¹⁴ existuje **pozitívny lineárny vzťah**.¹⁵ To znamená, že rast otvorenosti krajiny má za následok rast podielu zahraničnej PH na exporte.

Krajiny pod čiarou majú relatívne nízky podiel zahraničnej pridanej hodnoty na hrubom exporte vzhľadom na ich otvorenosť, zatiaľ čo krajiny nad čiarou majú relatívne vysoký podiel zahraničnej pridanej hodnoty. Medzi krajiny s relatívne vysokým podielom patrí spomedzi krajín V4 najvýraznejšie Slovensko, nasledované Maďarskom, Českom a v menšej miere Poľskom. Slovensko je malá a veľmi otvorená krajina (97,3 % v roku 2018) a teda obsahuje značný podiel zahraničnej pridanej hodnoty vo svojom exporte, ktorý je však relatívne vyšší vzhľadom na jej otvorenosť. Naopak vysvetlením pozície krajín nachádzajúcich sa pod čiarou (USA, Japonsko, Rusko) môže byť štruktúra hospodárstva a exportu (napr. vysoký podiel služieb alebo nerastných surovín znižuje podiel zahraničnej PH v exporte), alebo konkurencieschopnosť exportu produktov s vysokým podielom domácej PH. Pri sledovaní cieľa zvyšovania domácej PH obsiahnutej v hrubom exporte Slovenska sú ako príklad možnosti jej zvyšovania znázornené žltými šípkami v grafe 8.

Posun smerom doprava znamená, že rast hodnoty exportu je väčší ako rast HDP krajiny, teda rastie pomer exportu tovarov a služieb (TaS) k HDP krajiny, avšak hodnota zahraničnej PH obsiahnutej v hrubom exporte krajiny ostáva rovnaká. To znamená, že podiel zahraničnej pridanej hodnoty na hrubom exporte krajiny klesá. Posun smerom doprava možno dosiahnuť podporou exportu TaS (a s nimi súvisiacimi odvetviami ekonomiky) s vyšším obsahom domácej PH.

Posun smerom nadol nastáva, keď export TaS z krajiny a HDP krajiny rastie rovnakým tempom (alebo nerastú), teda pomer ostáva nezmenený, avšak zníži sa hodnota zahraničnej PH v hrubom exporte. Posun smerom nadol možno dosiahnuť podporou zvyšovania domácej pridanej hodnoty v exportovaných TaS, teda podporou sofistikovanejších výrob a služieb, ktoré tvoria väčšiu pridanú hodnotu a zároveň nie sú tak náročné na vstupy zo zahraničia.

Graf 8: Vzťah otvorenosti ekonomiky a podielu zahraničnej PH na exporte krajiny

Zdroj: vlastné spracovanie podľa OECD TiVA databázy

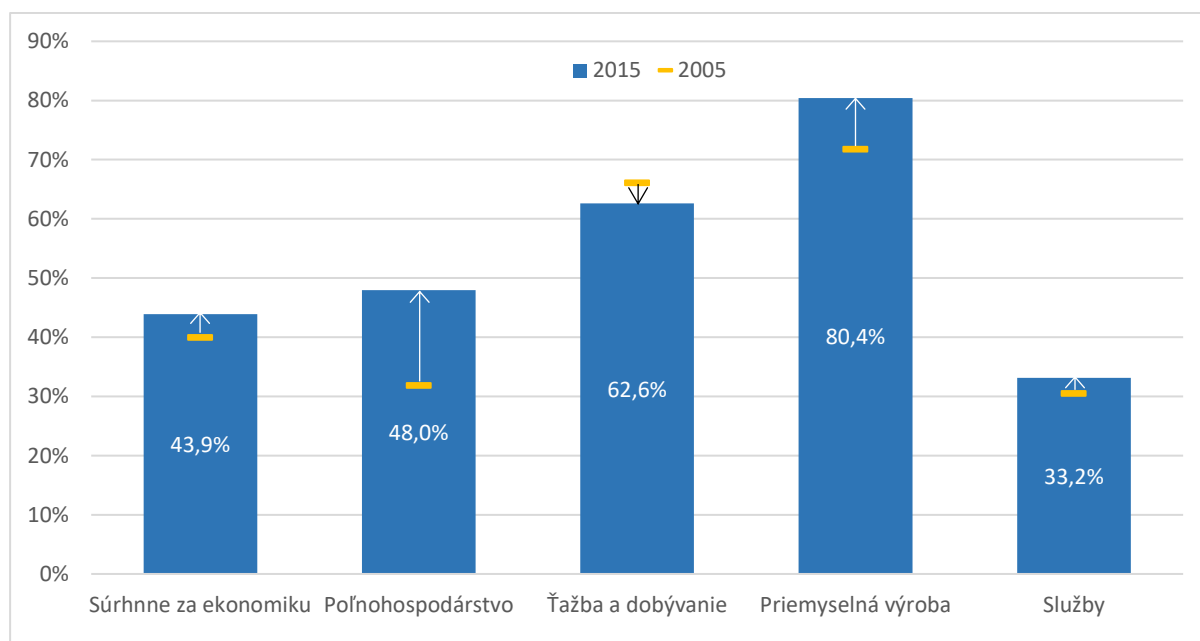
¹⁴ Definované ako pomer hodnoty exportu tovarov a služieb k hodnote HDP krajiny. Ďalším možným spôsobom definovania otvorenosti krajiny je definovanie pomocou zásoby priamych zahraničných investícií smerujúcich do krajiny v pomere k HDP krajiny. Tento spôsob môže byť obsahom nasledujúceho komentáru.

¹⁵ Na základe údajov 44 krajín (primárne OECD). Aj po odstránení Luxemburska je lineárny vzťah pozitívny. Vzhľadom na prepojenosť globálneho trhu s tovarmi a službami medzi krajinami môže mať zmena exportu a importu, ako aj obsahu domácej a zahraničnej pridanej hodnoty v jednej krajine za následok zmenu týchto veličín v iných krajinách, čím sa ovplyvňujú. Uvažujeme teda o statickom stave, teda zmena v jednej krajine neovplyvní zmenu v druhej krajine.

Slovenská republika je integrovaná do svetových a najmä regionálnych hodnotových reťazcov a jej produkcia je značne závislá¹⁶ od zahraničného dopytu. 43,9 % slovenskej domácej pridanej hodnoty (súhrnne za celú ekonomiku) v roku 2015 bolo poháňanej zahraničnou spotrebou. V porovnaní s dekadou dozadu sa táto hodnota zvýšila o 3,9 p. b. Najvýraznejšia závislosť je v oblasti priemyselnej výroby, konkrétne v odvetví dopravné zariadenia (91,1 %), počítače, elektronické a elektrické zariadenia (89,8 %) a stroje a zariadenia (84,3 %). Súhrnne je v oblasti priemyselnej výroby 80,4 % domácej pridanej hodnoty závislej od zahraničného dopytu. Takmer trištvrtina domácej pridanej hodnoty v exporte (74,3 %) je exportovaných do krajín Európskej únie (EÚ 28). To znamená, že Slovensko je integrované najmä do regionálnych hodnotových reťazcov.

Najvýraznejšie stúpla závislosť na zahraničnom dopyte v odvetví poľnohospodárstva. Závislosť tohto odvetvia sa od roku 2005 zvýšila o 16,2 p. b. Takmer polovica (48 %) poľnohospodárskej výroby v roku 2015 na Slovensku je teda závislá na zahraničnom dopyte. Najvyššia závislosť na zahraničí je v odvetví priemyselnej výroby, ktorá od roku 2005 stúpla o 8,6 p. b. na 80,4 %. Naopak, pokles závislosti na zahraničí v porovnaní s rokom 2005 je viditeľný v odvetví ťažby a dobývania.

Graf 9: Závislosť odvetví na Slovensku na zahraničnom konečnom dopyte¹⁷

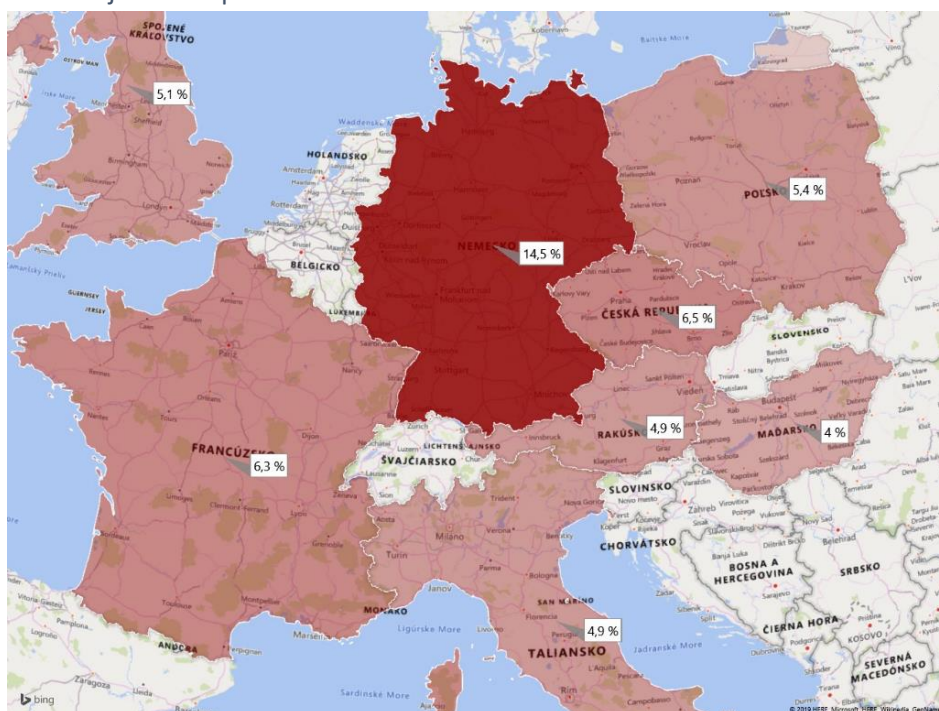
Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ: VALU_FFDDVA

Najviac slovenskej pridanej hodnoty (14,5 %) spotrebúva Nemecko. Nasleduje Česko a Francúzsko s približne o polovicu nižším podielom. Zároveň najvyšší podiel zahraničnej pridanej hodnoty prúdi na Slovensko rovnako z Nemecka a Česka.

¹⁶ Závislosť v zmysle domácej (slovenskej) PH v zahraničnom konečnom dopyte, teda koľko domácej PH je produkovanej vďaka zahraničnému dopytu

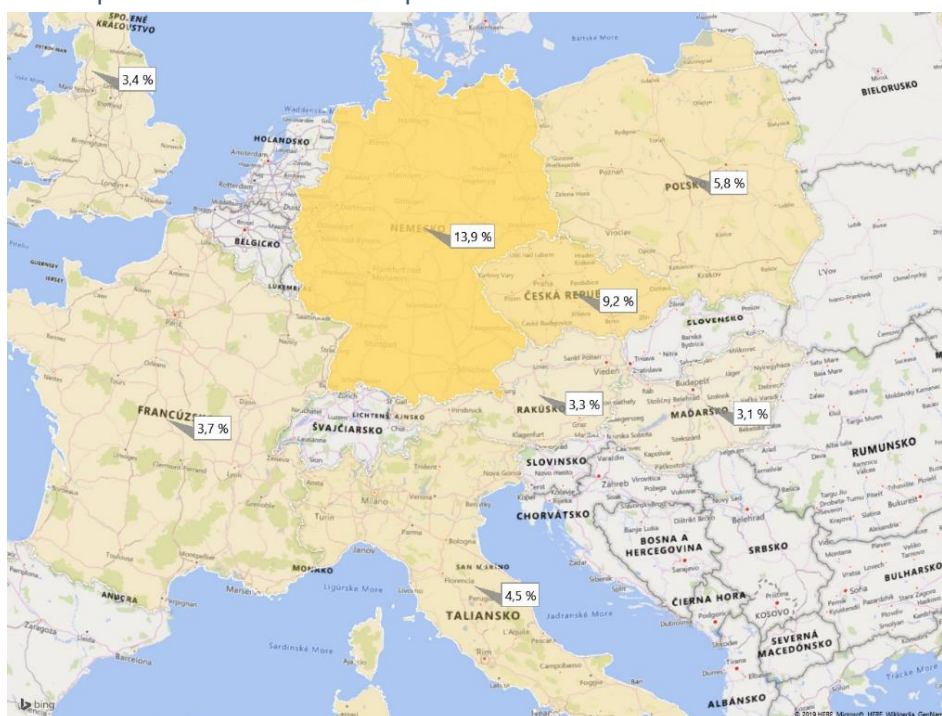
¹⁷ Domáca PH Slovenska v zahraničnom konečnom dopyte vyjadrená ako % PH odvetvia

Obrázok 2: Na kom je závislá pridaná hodnota Slovenska? ¹⁸

Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ: FFD_DVAPSH

Obrázok 3: Odkiaľ pochádza zahraničná PH spotrebúvaná na Slovensku? ¹⁹

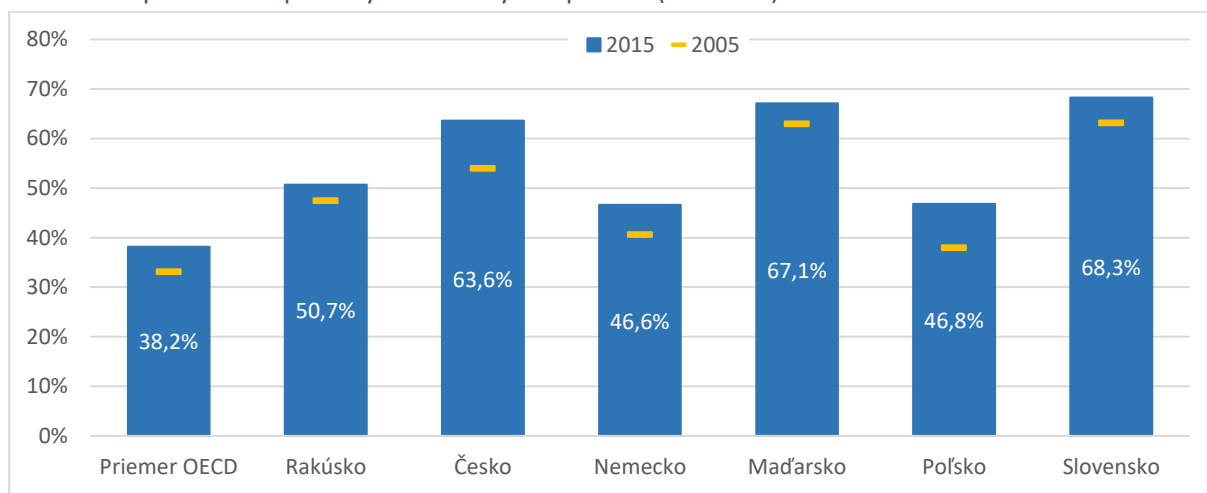
Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ: DFD_FVAPSH

¹⁸ Slovenská pridaná hodnota v zahraničnom konečnom dopyte, partnerské krajiny, podiel na celkovej pridanej hodnote v zahraničnom konečnom dopyte

¹⁹ Zahraničná pridaná hodnota v konečnom dopyte Slovenska, podiel na celkovej PH

Z celkového importu medzispotreby Slovenska je následne 68,3 % použitých na tvorbu tovarov a služieb na export. V roku 2016 sa tento podiel zvýšil na 71,6 %. Zvyšná časť zostáva na území krajiny. Tento podiel je značne vyšší ako napr. priemer OECD – 38,2 % a zároveň aj vyšší ako v susedných krajinách. Slovenská republika, spolu s Maďarskom a Českom, je vo výraznejšej miere importne náročnejšia v porovnaní s priemerom krajín OECD. Na export potrebuje Slovensko tovary a služby (medzispotrebu), ktoré sú do krajiny najmä importované od regionálnych partnerov z krajín EÚ 28 (63,6 % celkového importu SR v roku 2015).

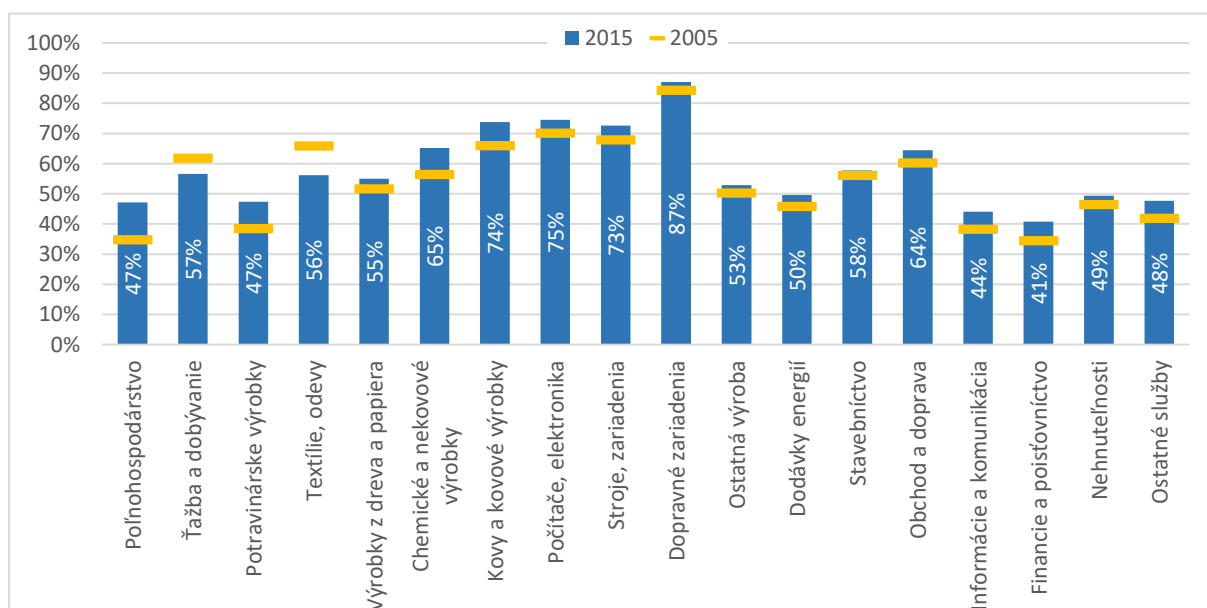
Graf 10: Import medzispotreby stelesnený v exporte²⁰ (rok 2015)

Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ IMGRINT_REII

Najvyšší podiel majú odvetvia výroby dopravných zariadení (87 %) a ťažby nerastných surovín (82,4 %).

Graf 11: Import medzispotreby potrebný na export (percentuálny podiel importu odvetvia)

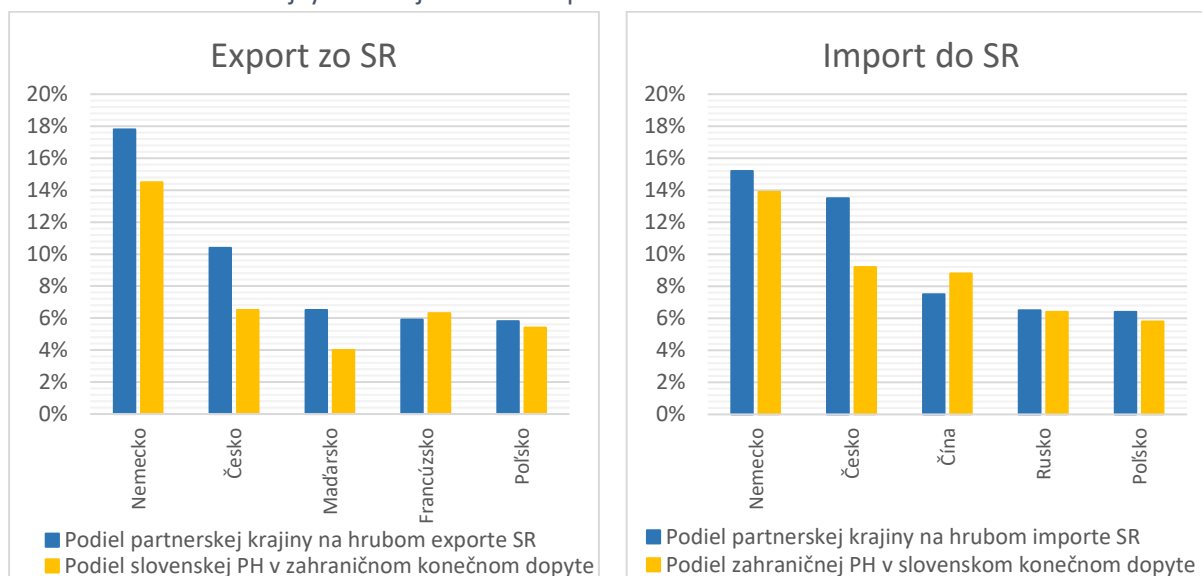
Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ IMGRINT_REII

²⁰ Podiel importu medzispotreby na celkovom importe krajiny, ktorá je následne použitá na produkovanie tovarov a služieb na export z krajiny

Nemecko je najdôležitejší obchodný partner Slovenska. Toto tvrdenie platí pre export zo Slovenska, import na Slovensko a rovnako aj závislosť slovenskej pridanej hodnoty na nemeckom dopyte.

Export do Nemecka tvorí 17,8 % celkového hrubého exportu Slovenska, zatiaľ čo vo vyjadrení prostredníctvom celkovej pridanej hodnoty je to len 14,5 % celkovej slovenskej pridanej hodnoty. Import z Nemecka na Slovensko sa podieľa hodnotou 15,2 % a nemecká pridaná hodnota tvorí 13,9 % slovenského konečného dopytu.

Graf 12: Slovensko – najvýznamnejší obchodní partneri

Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ EXGRPSH, IMGRPSH, FFD_DVAPSH, DFD_FVAPSH

Záver:

Slovenská republika je značne zapojená do svetových a hlavne regionálnych (EÚ 28) hodnotových reťazcov. Toto zapojenie je najmä smerom dozadu vzhľadom na vysoký obsah zahraničnej PH v exporte, ktorý je možné vysvetliť štruktúrou hospodárstva a jeho importnou náročnosťou, nízkou rozlohou a produkčnými možnosťami Slovenska, vysokou otvorenosťou a previazanosťou s ostatnými obchodnými partnermi. Takmer polovicu hrubého exportu Slovenska tvorí zahraničná pridaná hodnota. Tento pomer je dvojnásobne vyšší ako tvorí priemer krajín OECD.

Slovenská republika je zároveň výrazne prepojená so zahraničím, keďže takmer polovica slovenskej domácej pridanej hodnoty bola poháňaná spotrebou v zahraničí. Najdôležitejším obchodným partnerom, v prípade importu a exportu, ako aj vo vyjadrení pridanej hodnoty, je Nemecko.

Väčšinu exportu Slovenska tvorí priemyselná výroba a konkrétne automobilový priemysel, ktorý je komplexným odvetvím s veľkým množstvom potrebných dielov (vstupov), ktoré sú dovážané zo zahraničia a následne skompletizované. Výroba automobilov však generuje vďaka automatizácii a vysokej robotizácii približne 2-násobne viac pridanej hodnoty na zamestnanca, ako je priemer ekonomiky Slovenska.

Vzhľadom na súčasný stav a potrebu ďalšieho zvyšovania produktivity a pridanej hodnoty v ekonomike je vhodné podporovať a zamerať sa na činnosti, ktoré súvisia s výrobou a dopĺňajú ju, teda služby s vyššou pridanou hodnotou (napr. výskum a vývoj, dizajn, testovanie, distribúcia).

Príloha 1: Medzinárodná štandardná odvetvová klasifikácia ekonomických činností (angl. International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (ISIC)) v revízii 4

Kód činnosti	Ekonomická činnosť
D01T03	<i>Polnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov</i>
D05T09	<i>Ťažba a dobývanie</i>
D05T06	Ťažba energetických výrobkov
D07T08	Ťažba nerastných výrobkov
D09	Podporné činnosti v baníctve
D10T33	<i>Priemyselná výroba</i>
D10T12	Potravinárske výrobky, nápoje a tabak
D13T15	Textílie, odevy, koža a príbuzné výrobky
D16T18	Výrobky z dreva a papiera, tlač
D19T23	Chemické a nekovové minerálne výrobky
D24T25	Základné kovy a kovové výrobky
D26T27	Počítače, elektronické a elektrické zariadenia
D28	Stroje, zariadenia
D29T30	Dopravné zariadenia
D31T33	Ostatná výroba, oprava a inštalácia strojov a zariadení
D35T39	<i>Služby v oblasti dodávky elektriny, plynu, vody, kanalizácie, odpadov a sanácie</i>
D41T43	<i>Stavebníctvo</i>
D45T82	<i>Služby podnikateľského sektora spolu</i>
D45T56	Distribučný obchod, doprava, ubytovacie a stravovacie služby
D58T63	Informácie a komunikácia
D64T66	Finančné a poisťovacie činnosti
D68	Činnosti v oblasti nehnuteľností
D69T82	Ostatné služby podnikateľského sektora
D84T98	<i>Verejná správa, vzdelávanie a zdravotníctvo, sociálne a služby osôb</i>
D84T88	Verejná správa, obrana, vzdelávanie a zdravotníctvo
D90T98	Ostatné sociálne služby a služby osôb
D05T39	<i>Priemysel (ťažba, výroba, podporné služby, dodávka energií)</i>
D45T98	<i>Služby spolu</i>
D58T82	<i>Informácie, financie, nehnuteľnosti a iné obchodné služby</i>
D41T98	<i>Služby spolu (vrátane stavebníctva)</i>
DINFO	<i>Informačné odvetvia</i>

Zdroj: OECD TiVA databáza na základe ISIC Rev. 4

Príloha 2: Vysvetlivky k použitým skratkám krajín

AUS	Austrália
AUT	Rakúsko
BEL	Belgicko
CAN	Kanada
CHL	Čile
CZE	Česká republika
DNK	Dánsko
EST	Estónsko
FIN	Fínsko
FRA	Francúzsko
DEU	Nemecko
GRC	Grécko
HUN	Maďarsko
ISL	Island
IRL	Írsko
ISR	Izrael
ITA	Taliansko
JPN	Japonsko
KOR	Južná Kórea
LVA	Lotyšsko
LTU	Litva
LUX	Luxembursko

MEX	Mexiko
NLD	Holandsko
NZL	Nový Zéland
NOR	Nórsko
POL	Poľsko
PRT	Portugalsko
SVK	Slovenská republika
SVN	Slovinsko
ESP	Španielsko
SWE	Švédsko
CHE	Švajčiarsko
TUR	Turecko
GBR	Spojené kráľovstvo
USA	USA
BRA	Brazília
CHN	Čína
COL	Kolumbia
CRI	Kostarika
IND	India
IDN	Indonézia
RUS	Rusko
ZAF	Južná Afrika

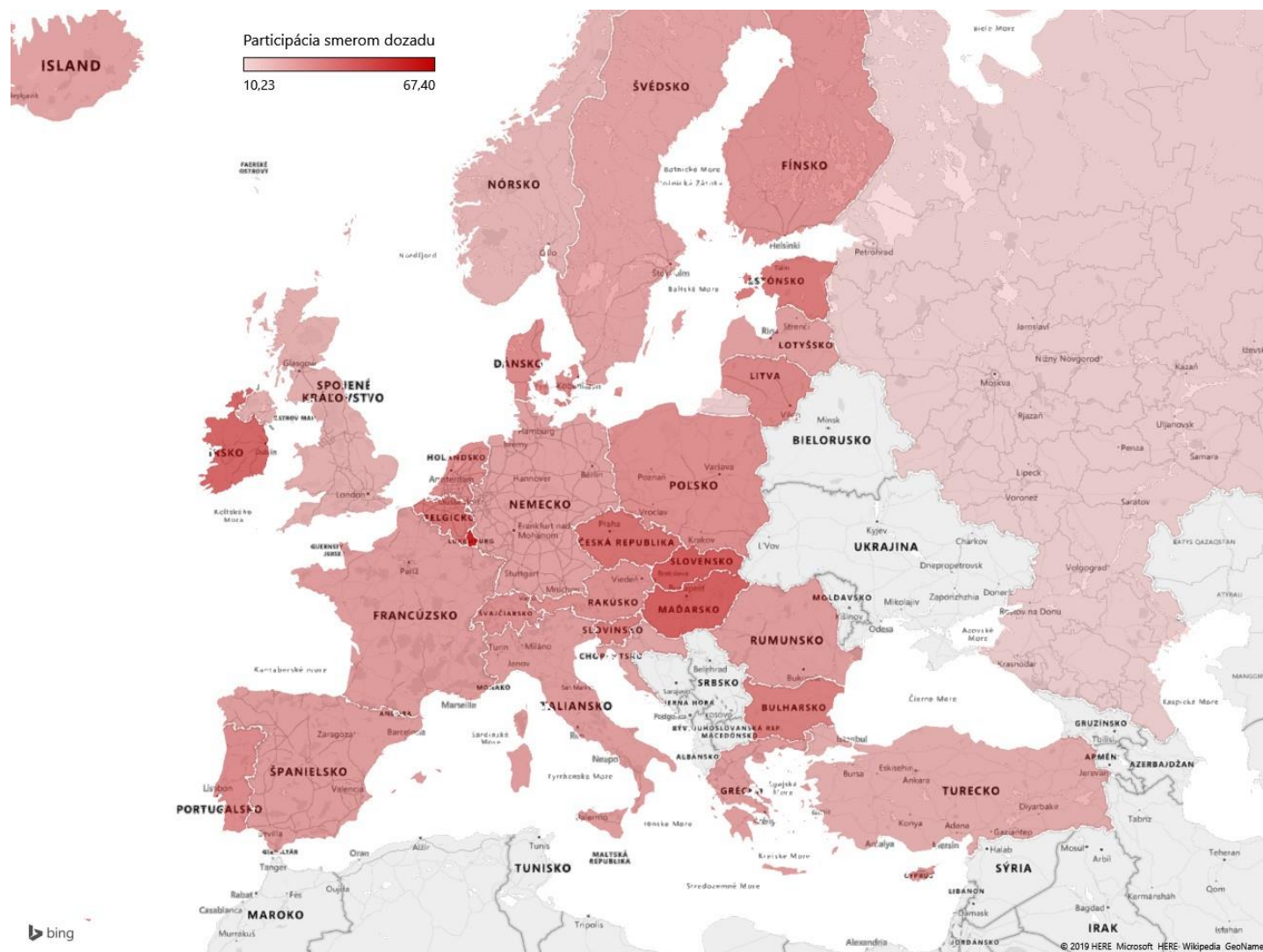
Príloha 3: Porovnanie odvetví ekonomiky SR (rok 2015)

	Podiel na celkovej hodnote produkcie	Podiel na tvorbe pridanej hodnoty (PH)	Podiel na hrubom exporte	Podiel na hrubom importe	Podiel PH odvetvia na hodnote produkcie
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	2,9 %	3,6 %	1,7 %	1,4 %	50,2 %
Ťažba a dobývanie	0,3 %	0,5 %	0,3 %	5,9 %	61,9 %
Priemyselná výroba	38,5 %	24,8 %	72,1 %	69,6 %	26,2 %
Dodávky elektrickej energie, plynu, vody a kanalizačné, odpadové a sanačné služby	5,9 %	4,1 %	0,2 %	0,9 %	27,9 %
Stavebníctvo	8,1 %	7,9 %	0,3 %	0,2 %	39,4 %
Služby podnikateľského sektora	34,3 %	42,8 %	19,3 %	21,4 %	50,9 %
Verejná správa, vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálne služby	9,9 %	16,3 %	0,8 %	0,6 %	67,3 %
Ostatné	0,1 %	0,0 %	5,3 %	0,0 %	
Spolu (celá ekonomika)	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	40,8 %

Zdroj: OECD TiVA databáza, ukazovateľ PROD, VALU, EXGR, IMGR

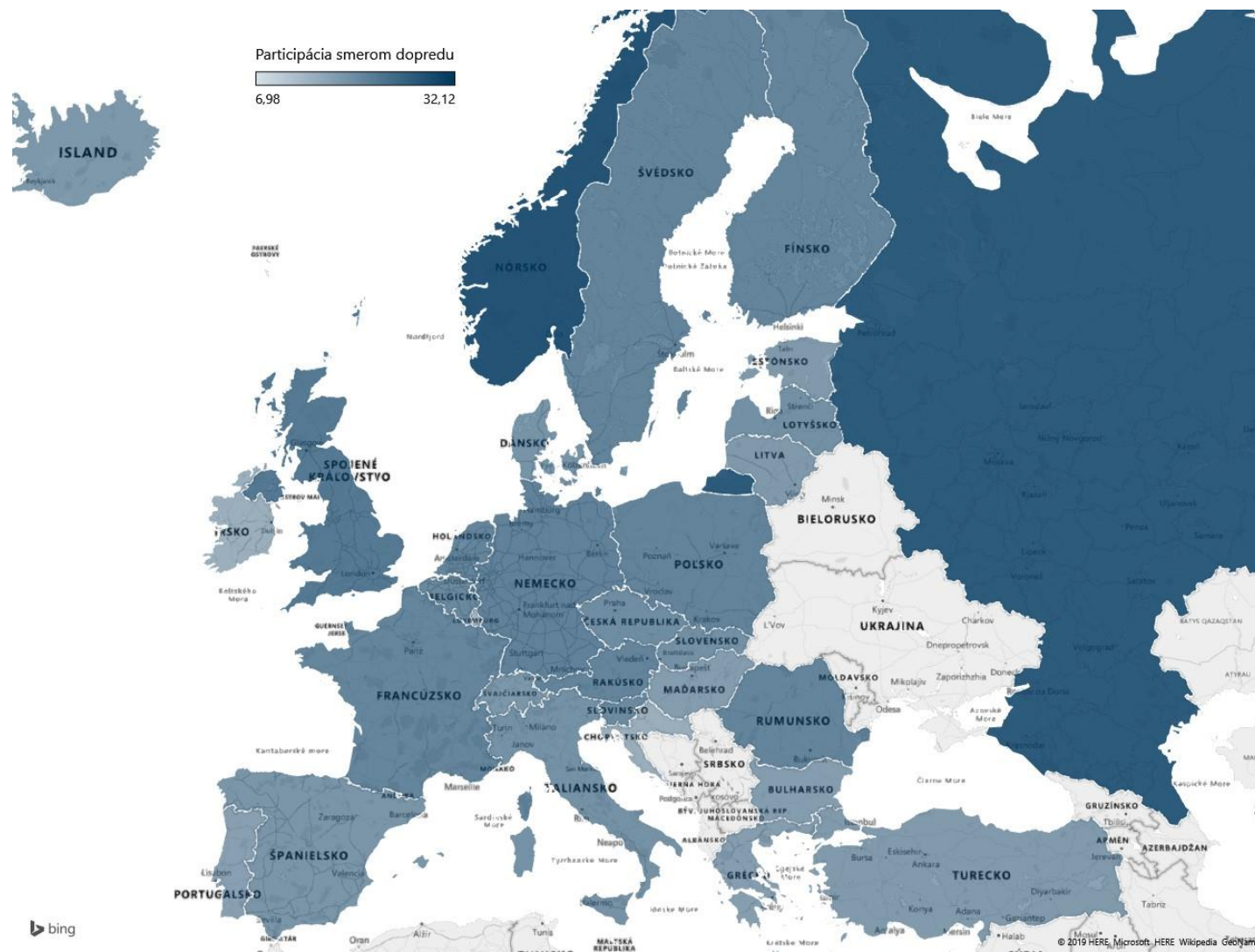

Príloha 4: Ukazovateľ „Participácia smerom dozadu“ v krajinách Európy

Zdroj: vlastné spracovanie, Bing mapový podklad

Príloha 5: Ukazovateľ „Participácia smerom dopredu“ v krajinách Európy

Zdroj: vlastné spracovanie, Bing mapový podklad

Príloha 6: Pomer medzi participáciou smerom dozadu a smerom dopredu v krajinách Európy

Zdroj: vlastné spracovanie, Bing mapový podklad